

## บทที่ 6

### สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

#### 6.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ต้องการศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตของอุตสาหกรรมในประเทศไทยเมื่อเทียบกับในกรณีที่อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไป โดยใช้วิธีการวัดต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (Domestic Resource Cost : DRC) เพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตของอุตสาหกรรมในประเทศไทยเมื่อค่าเงินบาทมีการเปลี่ยนแปลงไป ณ ระดับ 30 35 40 45 50 และ 55 บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ

ในการศึกษาได้แบ่งประเภทอุตสาหกรรมในระบบเศรษฐกิจออกเป็น 180 สาขา ตามตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของประเทศไทย โดยการแบ่งประเภทอุตสาหกรรมใช้ข้อมูลเบื้องต้นของตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของประเทศไทยปี พ.ศ. 2538 แบ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีการค้าจำนวน 98 สาขา และอุตสาหกรรมที่ไม่มีการค้าจำนวน 82 สาขา ซึ่งอุตสาหกรรมที่มีการค้าแบ่งเป็นอุตสาหกรรมส่งออกจำนวน 47 สาขา และอุตสาหกรรมนำเข้าจำนวน 51 สาขา

ในการศึกษา DRC ต้องมีการคำนวณค่า NRP ซึ่งเป็นการคำนวณจากอัตรารักษาของมาตรการทางการค้าในปี พ.ศ. 2540 โดยในกรณีของอุตสาหกรรมนำเข้ามาตรการทางการค้านำมาพิจารณา คือ ภาษีศุลกากรนำเข้า ค่าธรรมเนียมพิเศษของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน การคืนภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิ และการจัดระเบียบการนำเข้า ส่วนกรณีของอุตสาหกรรมส่งออกมาตรการทางการค้านำมาพิจารณา คือ ภาษีศุลกากรส่งออก การชดเชยภาษีอากรสินค้าส่งออก การคืนภาษีอากรตามมาตรา 19 ทวิ และการจัดระเบียบการส่งออก

การวัดอัตรารักษาคุ้มครองตามราคา (Nominal Rate of Protection : NRP) ของอุตสาหกรรมในประเทศไทย ภายใต้นโยบายและมาตรการทางการค้าปี พ.ศ. 2540 สรุปได้ว่า ในปี พ.ศ. 2540 อุตสาหกรรมส่งออกโดยส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเพียงเล็กน้อย ยกเว้นอุตสาหกรรมส่งออกที่มีค่า NRP เป็นลบ ได้แก่ โรงสีข้าว การทำสวนกาแฟ ชา และโกโก้ การทำปลากระป๋อง อาหารทะเลกระป๋องและการเก็บรักษาอาหารทะเลอื่น ๆ และการผลิตผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง แสดงว่ารัฐบาลได้สร้างภาระให้อุตสาหกรรมส่งออกเหล่านี้มีความสามารถในการแข่งขันลดลง ส่วนอุตสาหกรรมนำเข้ามีการคุ้มครองอุตสาหกรรมที่ผลิตสินค้าสำเร็จรูปและปัจจัยการผลิตขั้นกลางซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตระดับกลางมากกว่าอุตสาหกรรมที่ผลิตวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตขั้นกลางซึ่งมีการใช้เทคโนโลยีในการผลิตระดับสูง

เพื่อต้องการให้สินค้าสำเร็จรูปและปัจจัยการผลิตชั้นกลางภายในประเทศสามารถแข่งขันกับสินค้าประเภทเดียวกันที่นำเข้าจากต่างประเทศ และให้อุตสาหกรรมดังกล่าวมีการพัฒนาตัวเองให้มีศักยภาพในการผลิตเพิ่มขึ้นในอนาคต

การวัดต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศ (Domestic Resource Cost : DRC) ของอุตสาหกรรมในประเทศไทย ภายใต้นโยบายและมาตรการปี พ.ศ. 2540 สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. จากการศึกษาด้านต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศในกรณีที่กำหนดให้อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเท่ากับอัตราแลกเปลี่ยนทางการ ณ ระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเท่ากับ 25 บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ สรุปได้ว่า อุตสาหกรรมส่งออกของประเทศไทยโดยส่วนใหญ่มีศักยภาพในการผลิตเพื่อส่งออก หรือมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการผลิตเพื่อส่งออก เช่น โรงสีข้าว การทำปลากระป๋อง อาหารทะเลกระป๋องและการเก็บรักษาอาหารทะเลอื่น ๆ การพิมพ์ การพิมพ์โฆษณา การผลิตยางนอกและยางใน เป็นต้น สำหรับการผลิตน้ำตาล การผลิตซากาแฟ และเครื่องดื่มกึ่งสำเร็จรูปต่าง ๆ และการผลิตยางแผ่นรมควัน ยางเครปและยางแท่ง เป็นสาขาอุตสาหกรรมส่งออกที่มีค่า DRC/SER มากกว่า 1 แสดงว่าไม่มีประสิทธิภาพในการผลิต ถ้ามีการพัฒนา การผลิตซากาแฟ และเครื่องดื่มกึ่งสำเร็จรูปต่าง ๆ และการผลิตยางแผ่นรมควัน ยางเครปและยางแท่ง ให้มีประสิทธิภาพในการผลิตเพิ่มขึ้นจะทำให้อุตสาหกรรมทั้ง 2 มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตได้ในอนาคต ส่วนการผลิตน้ำตาลถ้าต้องการให้มีศักยภาพในการผลิต รัฐบาลต้องยกเลิกการคุ้มครองอุตสาหกรรมน้ำตาลภายในประเทศและเปิดให้มีการผลิตและการแข่งขันได้อย่างเสรี นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง NRP และ DRC ของอุตสาหกรรมส่งออก พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ  $-0.09$  แสดงว่านโยบายการสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อส่งออกของรัฐบาลสอดคล้องเพียงเล็กน้อยกับศักยภาพในการผลิตเพื่อส่งออกของแต่ละอุตสาหกรรม

สำหรับอุตสาหกรรมนำเข้า สรุปได้ว่า อุตสาหกรรมนำเข้าที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตชั้นกลางที่มีอัตราการค้าคุ้มครองต่ำ เช่น โรงกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม การผลิตน้ำมันปิโตรเลียมและก๊าซธรรมชาติ อุตสาหกรรมเหล็กและเหล็กกล้า เป็นต้น ส่วนอุตสาหกรรมนำเข้าที่ไม่มีมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็นอุตสาหกรรมนำเข้าที่มีค่า DRC ใกล้เคียง 1 เช่น การผลิตเครื่องมือและอุปกรณ์วิทยาศาสตร์การแพทย์ การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางเกษตรกรรม การผลิตเครื่องจักรที่ใช้ประดิษฐ์ เครื่องไม้และเครื่องโลหะ การผลิตผลิตภัณฑ์เหล็กกล้า เป็นต้น อุตสาหกรรมกลุ่มนี้ควรได้รับการส่งเสริมให้มีการพัฒนา

เพื่อให้ศักยภาพในการผลิตเพิ่มขึ้นในอนาคต กลุ่มที่สองเป็นอุตสาหกรรมนำเข้าที่มีค่า DRC มากกว่า 1 และมีค่าสูงกว่าอุตสาหกรรมนำเข้ากลุ่มแรก เช่น การเพาะปลูกพืชไร่อื่น ๆ การผลิตยานยนต์ การบ่มและอบใบยาสูบ เป็นต้น อุตสาหกรรมกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมนำเข้าที่ได้รับการคุ้มครองในอัตราที่สูง และมีต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศสูงกว่ากลุ่มแรก โดยเปรียบเทียบ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่าง NRP และ DRC ของอุตสาหกรรมนำเข้า พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ  $-0.87$  แสดงว่านโยบายและมาตรการทางการค้าที่ใช้ในการคุ้มครองอุตสาหกรรมนำเข้าภายในประเทศมีผลต่อความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบในการผลิตของอุตสาหกรรมนำเข้า

2. จากการศึกษาต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศกรณีที่กำหนดให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีค่าลดลงจาก 25 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ เป็น 30 35 40 45 50 และ 55 บาท/ดอลลาร์สหรัฐ สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่มีค่าลดลงตามที่กำหนด ทำให้อุตสาหกรรมส่งออกและอุตสาหกรรมนำเข้ามีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบเพิ่มขึ้น เนื่องจากเงินตราต่างประเทศที่ได้จากการผลิตเพื่อส่งออก หรือที่ประหยัด ได้จากการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเมื่อคิดเทียบเป็นหน่วยของเงินตราภายในประเทศ

## 6.2 ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. ใช้การจัดลำดับค่า DRC ในกรณีที่อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงเท่ากับอัตราแลกเปลี่ยนทางการเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และพัฒนาอุตสาหกรรมภายในประเทศ เช่น

### 1.1 อุตสาหกรรมที่ควรลดการสนับสนุนและการคุ้มครอง เช่น

สาขาอุตสาหกรรม	Trade	NRP	DRC/SER
1. การผลิตน้ำตาล	X	18.16	1.1331
2. การผลิตเชื้อกระดาษและกระดาษชนิดต่าง ๆ	M	16.40	1.1331
3. การผลิตยางสนสังเคราะห์ เม็ดพลาสติก	M	18.43	1.1961
4. การเพาะปลูกพืชเส้นใยอื่น ๆ	M	21.58	1.2301
5. การเพาะปลูกพืชไร่อื่น ๆ	M	57.60	1.5899

อุตสาหกรรมในกลุ่มนี้เป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับการสนับสนุนและการคุ้มครองในอัตราที่สูงและไม่มีศักยภาพในการผลิต ดังนั้นในอนาคตควรลดการสนับสนุนและการคุ้มครองทั้งในรูปแบบของนโยบายทางด้านภาษีและที่มีภาษีด้วย เพื่อให้อุตสาหกรรมในกลุ่มนี้มีการพัฒนาศักยภาพในการผลิตให้ดีขึ้น เพราะเมื่อประเทศไทยต้องเปิดเสรีทางการค้าจะทำให้อุตสาหกรรมกลุ่มนี้สามารถแข่งขันกับสินค้าจากต่างประเทศได้ นอกจากนี้ควรลดการคุ้มครองและสนับสนุนอุตสาหกรรมที่ผลิตวัตถุดิบและปัจจัยการผลิตขั้นกลาง เพื่อให้อุตสาหกรรมสำเร็จรูปมีต้นทุนในการผลิตต่ำลง

### 1.2 อุตสาหกรรมสำเร็จรูปที่มีอนาคต เช่น

สาขาอุตสาหกรรม	Trade	NRP	DRC/SER
1. การผลิตผลิตภัณฑ์กระดาษ	X	4.10	0.9454
2. การผลิตผลิตภัณฑ์พลาสติก	X	4.74	0.9648
3. การผลิตเครื่องใช้และอุปกรณ์ไฟฟ้าภายในบ้าน	X	2.88	0.9782
4. การผลิตรถจักรยานยนต์และรถจักรยาน	X	4.52	0.9830
5. การผลิตอุปกรณ์และเครื่องมือทางวิทยุ โทรทัศน์ และการคมนาคม	M	5.81	0.9931
6. การผลิตเครื่องจักรและอุปกรณ์ทางการเกษตรกรรม	M	4.78	1.0033

อุตสาหกรรมกลุ่มนี้เป็นอุตสาหกรรมสำเร็จรูปที่มีการสนับสนุนและคุ้มครองในอัตราต่ำ และเริ่มมีศักยภาพในการผลิต โดยในกลุ่มของอุตสาหกรรมส่งออกรัฐบาลควรยกเลิกการสนับสนุน เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการผลิตอยู่แล้ว ส่วนอุตสาหกรรมนำเข้าทั้งสองอุตสาหกรรมมีแนวโน้มว่าสามารถพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมส่งออกได้ในอนาคต เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการผลิต

2. ควรปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมให้ไปสู่การผลิตสินค้าระดับกลาง และระดับสูงที่มีมูลค่าเพิ่ม และให้มีการใช้วัตถุดิบและปัจจัยการผลิตภายในประเทศมากกว่าการนำเข้าปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ

3. ควรปรับลดอัตรารายได้นำเข้าวัตถุดิบ เครื่องจักรอุปกรณ์ อะไหล่ และชิ้นส่วนเครื่องจักรที่ใช้การผลิตของอุตสาหกรรมต่อเนื่อง ซึ่งไม่สามารถผลิตได้ภายในประเทศ

4. รัฐบาลไม่ควรแทรกแซงโดยใช้ภาษีการค้า เนื่องจากทำให้โครงสร้างการผลิตของอุตสาหกรรมถูกบิดเบือน ซึ่งส่งผลให้อุตสาหกรรมที่ไม่มีศักยภาพในการผลิตยังสามารถอยู่ในระบบเศรษฐกิจได้

5. รัฐบาลควรหันมาสนับสนุนทางด้านอื่น ๆ เช่น ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้านการวิจัย การพัฒนาให้แรงงานมีทักษะที่สูงขึ้น เป็นต้น ประการสำคัญ คือ รัฐบาลควรสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคให้แก่อุตสาหกรรมโดยทั่วไป และควรให้การสนับสนุนในทุกอุตสาหกรรมอย่างเท่าเทียมกัน

### 6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

1. การใช้ DRC เป็นเครื่องมือในการวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ เป็นการวัดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบทางการผลิต เนื่องจากแนวคิดของ DRC จะเป็นการพิจารณาถึงการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจของประเทศในการผลิตสินค้าเพื่อส่งออกหรือการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ดังนั้นค่า DRC ที่ได้จะนำไปใช้ในการประกอบการพิจารณาว่าควรสนับสนุนให้มีการลงทุนในการผลิตหรือไม่ โดยควรจะสนับสนุนให้มีการลงทุนในการผลิตของอุตสาหกรรมที่มีค่า DRC ต่ำโดยเปรียบเทียบ เพื่อให้มีการใช้ทรัพยากรภายในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด แต่ความเป็นจริงในตลาดโลกอาจมีหลายประเทศที่มีความถนัดในการผลิตสินค้าประเภทเดียวกัน ดังนั้นจึงต้องมีการใช้ปัจจัยอื่น ๆ ในการประกอบการพิจารณาด้วย เช่น ดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) ของประเทศ ส่วนแบ่งตลาดและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลก เป็นต้น

2. ถ้าต้องการพิจารณาถึงความสามารถในการแข่งขันของแต่ละอุตสาหกรรมอย่างละเอียดควรทำการศึกษาเฉพาะอุตสาหกรรมที่สนใจ ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงรายละเอียดมากกว่าการศึกษาในระดับมหภาค โดยศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศที่เป็นคู่แข่งทางการค้าที่สำคัญ

3. การศึกษาโดยใช้แนวคิดการวัดต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศเป็นการพิจารณาทางด้านอุปทานของแต่ละอุตสาหกรรมเพียงด้านเดียว ดังนั้นควรมีการพิจารณาทางด้านอุปสงค์ของแต่ละอุตสาหกรรมประกอบด้วย เพราะการผลิตสินค้าของแต่ละอุตสาหกรรมนอกจากจะขึ้นอยู่กับปัจจัยการผลิตที่ใช้ในการผลิตแล้วยังขึ้นอยู่กับความต้องการสินค้านั้นในตลาด